

Til: Stortingets kommunal- og forvaltningskomité

Dato: 15/01/2018

Fra: Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter
v/ seniorrådgiver Kristian Reinert Haugland Nilsen

Notat til komitéhøring om Prop 147 L (2016-2017) Endringer i statsborgerloven mv. (tap av statsborgerskap ved straffbare forhold eller av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser)

Vi viser til e-post fra komitésekretariatet 15. januar i.å. med frist 16. januar for å inngi skriftlig notat med hovedsynspunkter. Vårt notat er inntatt på den påfølgende siden.

Vi takker for at vi får delta på høringen.

Vennlig hilsen
for Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter

Kristian Reinert Haugland Nilsen
Seniorrådgiver

Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter («NIM») har tidligere avgitt høringsvar til Justis- og beredskapsdepartementets forutgående høringsnotat av 20. desember 2016.¹

I høringsvaret tok vi opp tre hovedtemaer: **(1)** Forholdet mellom Europarådskonvensjonen om statsborgerskap art. 7 og forslaget til § 26 a; **(2)** utformingen av forslaget til § 26b og lovskravet i Grunnloven, EMK og Europarådskonvensjonen om statsborgerskap; **(3)** om tap av statsborgerskap i medhold av forslaget til § 26b kan anses som «straff» etter Grunnloven eller EMK art. 6, 7 og tilleggsprotokoll 7, art. 4.

Våre innspill om de to første temaene er fulgt opp i lovproposisjonen. Om det tredje temaet konkluderte vi med at det er «mest nærliggende at fratakelse av statsborgerskap i medhold av § 26b ikke vil bli ansett som straff».² Vi står fortsatt ved konklusjonen, som også proposisjonen bygger på.³ I motsetning til hva som synes å fremgå i proposisjonen, mener vi imidlertid at konklusjonen er usikker.

Hvis tap av statsborgerskap etter § 26b anses som straff etter Grunnloven eller EMK gjelder særskilte rettssikkerhetsgarantier som lovforslaget ikke ivaretar. Ordningen som foreslås i § 26b innebærer derfor en *risiko* for at staten krenker menneskerettslige forpliktelser. At konklusjonen er usikker understøttes av følgende forhold, som vil bli utdypet og supplert i den muntlige høringen:

- I. I NOU 2015: 4 *Tap av norsk statsborgerskap* på s. 50-51, konkluderes det med at tap av norsk statsborgerskap på grunn av handlinger til skade for nasjonale interesser er straff etter Grunnloven og EMK.
- II. Det er ikke avklart av nasjonale eller internasjonale domstoler om tap av statsborgerskap på grunn av handlinger sterkt til skade for nasjonale interesser kan anses som straff.
- III. Forslaget til ny § 26b har ikke bare et *preventivt* element, men også et *reaktivt* element, ved at bestemmelsen forutsetter «utvist fremferd sterkt til skade for Norges vitale interesser». Slik adferd vil typisk være straffbar, objektivt sett.
- IV. Tap av statsborgerskap i medhold av forslaget til § 26a er straff. Det er klare likhetstrekk mellom §§ 26a og 26b som underbygger at også § 26b har et straffeformål.
- V. Stater med tilsvarende ordninger som foreslås i proposisjonen har i hovedsak oppstilt krav om at handlingen som kvalifiserer til tap av statsborgerskap må være strafferettslig idømt.

Disse forholdene er i liten grad omtalt i proposisjonen.

---

¹ Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter, Høringsuttalelse til Justis- og beredskapsdepartementet om forslag til endring i statsborgerloven, mv., 28. februar 2017. (<http://www.nhri.no/getfile.php/131650/nim/Aktiviteter/H%C3%B8ringsuttalelser/H%C3%B8ring%20om%20fratakelse%20av%20statsborgerskap%2028.2.2017.pdf>)

² Ibid. s. 12.

³ Prop. 147 L (2016-2017) punkt 5.4.4.